

Historisch overzicht richtlijnen

In 'Historisch overzicht richtlijnen' is per richtlijn een overzicht opgesteld van wijzigingen, indexaties en normbedragen van de voorgaande jaren van de betreffende richtlijn. De wijzigingen zijn opgesteld per 1 januari van het betreffende kalenderjaar.

Indexatie - algemeen:

De Permanente Commissie Normering heeft als een van haar taken om in de laatste vergadering van het kalenderjaar te besluiten over de indexatie van de Richtlijnen. Indexatie geschiedt via een vastgestelde en eenduidige methode per richtlijn.

Hieronder staat per richtlijn een algemene instructie hoe deze geïndiceerd moet worden. Meer informatie over indexatie van de richtlijnen is te vinden op de website van De Letselschade Raad: <https://deletselschaderaad.nl/richtlijnen/richtlijnen-en-indexering/deletselschaderaad/>

Richtlijn	Indexatiegrondslag	Voorwaarde voor indexatie
Ziekenhuis-/revalidatiedaggeldvergoeding	Consumentenprijsindexcijfer CBS	Stijging minimaal 5% t.o.v. laatste wijziging
Studievertraging	Loonindexcijfer CBS	Jaarlijks aanpassen, ongeacht stijgingspercentage
Huishoudelijke Hulp	Wettelijk minimumloon (per januari 2025) Voorheen het loonindexcijfer	Stijging minimaal 5% t.o.v. laatste wijziging
Zelfwerkzaamheid	Loonindexcijfer CBS	Stijging minimaal 5% t.o.v. laatste wijziging
Licht Letsel en smartengeld	Smartengeldboek ANWB Consumentenprijsindexcijfer CBS	Eens per 5 jaar, bij verschijnen nieuwe druk Stijging minimaal 5% t.o.v. laatste wijziging
Kilometervergoeding	ANWB	Stijging variabele kosten minimaal 6,25% t.o.v. laatste wijziging

De Letselschade Richtlijn Ziekenhuis- en Revalidatiedaggeldvergoeding

Wijzigingen

De wijzigingen van deze richtlijn, zijn:

2008	De kilometervergoeding en de ziekenhuisdaggeldvergoeding zijn van elkaar losgemaakt
2009	De ziekenhuisdaggeldvergoeding is uitgebreid met een vergoeding voor een tijdelijk verblijf in een revalidatievoorziening.
2011	Wijziging 'Tijdelijk Verblijf': in 2011 is de toelichting tijdelijk verblijf in de richtlijn opgenomen om discussies op dit onderwerp te voorkomen. Deze toelichting is voor de duidelijkheid opgenomen in de richtlijn.
2015	De tekst van de richtlijn is aangepast ter bevordering van de leesbaarheid; deze wijzigingen zijn niet inhoudelijk van aard.

Indexatie:

Periodiek wordt op basis van het consumentenprijsindexcijfer van het CBS bekeken of aanpassing van het normbedrag noodzakelijk is. Het bedrag wordt verhoogd indien op basis van het indexcijfer de kosten op de peildatum (1 januari van elk kalenderjaar) zijn gestegen met minimaal 5% ten opzichte van de datum van laatste wijziging van de normbedragen.

2018	Op 1 januari 2018 zijn de normbedragen na indexatie gewijzigd ten opzichte van 2013 en vastgesteld op € 30,- per dag opname in een ziekenhuis en € 15,- per dag opname in een revalidatievoorziening.
2021	Op 1 januari 2021 zijn de normbedragen geïndexeerd. De normbedragen zijn aangepast en vastgesteld op € 31,- per dag opname in een ziekenhuis en € 16,- per dag opname in een revalidatievoorziening.
2023	Op 1 januari 2023 zijn de normbedragen geïndexeerd. De normbedragen zijn aangepast en vastgesteld op € 35,- per dag opname in een ziekenhuis en € 18,- per dag opname in een revalidatievoorziening.
2024	Sinds 1 januari 2023 is de CPI op 1 januari 2024 in totaal met 4,0% zijn gestegen (voorlopig CPI-cijfer over 2023). Dit is lager dan de voorwaarde van 5%. Daarom heeft op 1 januari 2024 geen indexatie plaatsgevonden.

Historisch overzicht normbedragen

Ingangs-/ Wijzigingsdatum	Ziekenhuis- Daggeldvergoeding	Revalidatiedaggeldvergoeding (Bij tijdelijk verblijf, voor omschrijving zie de volledige tekst)
1 januari 2025	€ 38,--	€ 19,--
1 januari 2023	€ 35,--	€ 18,--
1 januari 2021	€ 31,--	€ 16,--
1 januari 2018	€ 30,--	€ 15,--
1 januari 2013	€ 28,--	€ 14,--
1 januari 2010	€ 26,--	€ 13,--
1 januari 2009	€ 25,--	€ 12,50
1 januari 2006	€ 25,--	-
1 januari 2002	€ 23,--	-
1 maart 2000	Hfl. 50,--	-

De Letselschade Richtlijn Studievertraging

Wijzigingen

De wijzigingen van deze richtlijn, zijn:

2015	De tekst van de richtlijn is aangepast ter bevordering van de leesbaarheid; deze wijzigingen zijn niet inhoudelijk van aard.
2018	Per september 2018 is lid 2 tussengevoegd.

Indexatie:

De normbedragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van het loonindexcijfer CBS.

Afwijking van de standaard afrondingsmethode:

De normbedragen in deze richtlijn worden na indexatie afgerond op € 25,-, dat wil zeggen het veelvoud van € 25,- dat het dichtst bij het geïndexeerde bedrag ligt. Vanaf 2014 is besloten de normbedragen op deze wijze af te ronden op € 25,-. Nog steeds worden bij iedere indexatie de bedragen op een veelvoud van € 25,- afgerond.

Historisch overzicht normbedragen

Normbedragen per 2025:

Categorie	Normbedrag 2025
basisschool	€ 7.725
vmbo en lbo	€ 17.750
havo, mbo, vwo	€ 21.600
hbo en /wo	€ 26.225

Normbedragen per 2024:

Categorie	Per 1-1-2023	afronding	Per 1-1-2024	afronding
basisschool	€ 6.821	€ 6.825	€ 7.237	€ 7.225
vmbo, lbo	€ 15.688	€ 15.700	€ 16.645	€ 16.650
havo, mbo, vwo	€ 19.098	€ 19.100	€ 20.263	€ 20.275
hbo, wo	€ 23.190	€ 23.200	€ 24.605	€ 24.600

Categorie	2023	2022	2021	2020	2019	2018
basisschool	€ 6.825	€ 6.600	€ 6.475	€ 6.300	€ 6.125	€ 6.025
vmbo, lbo	€ 15.700	€ 15.200	€ 14.900	€ 14.475	€ 14.125	€ 13.850
havo, mbo, vwo	€ 19.100	€ 18.500	€ 18.150	€ 17.625	€ 17.175	€ 16.850
hbo, wo	€ 23.200	€ 22.475	€ 22.025	€ 21.400	€ 20.875	€ 20.450

Categorie	2017	2016	2015	2014	2013	2012
basisschool	€ 5.950	€ 5.825	€ 5.750	€ 5.750	€ 5.650,35	€ 5.561
vmbo, lbo	€ 13.650	€ 13.400	€ 13.225	€ 13.150	€ 12.974,20	€ 12.770
havo, mbo, vwo	€ 16.625	€ 16.300	€ 16.100	€ 16.000	€ 15.793,20	€ 15.544
hbo, wo	€ 20.200	€ 19.800	€ 19.575	€ 19.425	€ 19.177,23	€ 18.875

Categorie	2011	2010	2009	2008	vanaf 15-09-2006 tot 31-12-2007
basisschool	€ 5.490	€ 5.437	€ 5.299	€ 5.135	€ 5.000
vmbo, lbo	€ 12.606	€ 12.506	€ 12.189	€ 11.811	€ 11.500
havo, mbo, vwo	€ 15.345	€ 15.224	€ 14.838	€ 14.378	€ 14.000
hbo, wo	€ 18.633	€ 18.486	€ 18.018	€ 17.459	€ 17.000

De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp

Wijzigingen

De wijzigingen van deze richtlijn, zijn:

2014	Per 1 januari 2014 is de richtlijn op enkele punten verduidelijkt naar aanleiding van vragen. Verwezen kan bijvoorbeeld worden naar de opmerkingen op pagina 4 over de eindleeftijd en gezinssamenstelling. Daarnaast zijn in 2014 de normbedragen en het te hanteren uurtarief aangepast. Bij de laatste aanpassing van de normbedragen was het uurtarief per abuis niet geïndexeerd. Met de indexatie in 2014 heeft De Letselschade Raad gezorgd dat de normbedragen en het uurtarief weer gelijklopen.
2015	De Letselschade Richtlijn Huishoudelijke Hulp is per 1 januari 2015 enigszins gewijzigd. Er zijn wat kleine tekstuele veranderingen doorgevoerd, maar ook is er een verduidelijking gekomen naar aanleiding van vragen die bij De Letselschade Raad zijn binnengekomen.
2018	Per september 2018 is lid 2 tussengevoegd.

Indexatie:

In 2024 heeft de Permanente Commissie Normering besloten om de indexatie van de normbedragen voor huishoudelijke hulp te koppelen aan de (halfjaarlijkse) aanpassing van het wettelijk minimumloon. Voorheen was dit het loonindexcijfer van CBS.

1-10-2007	Per 1 oktober 2007 zijn de bedragen gewijzigd.
1-7-2009	Per 1 juli 2009 zijn de bedragen gewijzigd.
2012	Per 1 januari 2012 zijn de bedragen gewijzigd.
2014	Per 1 januari 2014 zijn de bedragen gewijzigd.
2018	Per 1 januari 2018 zijn de bedragen gewijzigd.
2021	Per 1 januari 2021 zijn de bedragen gewijzigd.
2023	Per 1 januari 2023 zijn de bedragen gewijzigd.
2024	Op 1 januari 2024 zijn de normbedragen geïndexeerd met een voorlopig loonindexcijfer voor 2023 van 6,1%. Aangezien het definitieve loonindexcijfer voor 2023 eveneens 6,1% bedraagt, is een correctie achteraf niet nodig. Per 1 januari 2024 zijn de bedragen gewijzigd.
2025	Per 1 januari 2024 steeg het wettelijk minimumloon met 3,75%. Per 1 juli 2024 volgde een stijging van 3,09%. Hierdoor komt de totale verhoging in 2024, uitgedrukt als samengesteld percentage, uit op 6,96%. Dit is hoger dan de voorwaarde van 5%. Daarom is op 1 januari 2025 wel indexatie noodzakelijk. Per 1 januari 2025 zijn de bedragen gewijzigd.

Afwijking van de standaard afrondingsmethode:

Het normbedrag voor het uurtarief voor **de mantelzorg** wordt na indexatie afgerond op halve euro's, dat wil zeggen het veelvoud van € 0,50 dat het dichtst bij het geïndexeerde bedrag ligt.

Historisch overzicht normbedragen

Normbedragen per 1-1-2025

Normbedragen huishoudelijke hulp per week

- een week wordt gelijkgesteld aan zeven dagen

	Licht beperkt tot matig beperkt*	Zwaar beperkt*
Alleenstaande	€ 88,00	€ 176,00
Tweepersoonshuishouden	€ 116,00	€ 233,00
Gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 219,00	€ 439,00
Gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 190,00	€ 379,00
Uurtarief na 3 maanden € 12,00		

*) Het betreft hier de beperking van het vermogen tot het verrichten van huishoudelijke werkzaamheden.

Normbedragen per 1-1-2024

	Licht beperkt tot matig beperkt*	Zwaar beperkt*
Alleenstaande	€ 82,00	€ 165,00
Tweepersoonshuishouden	€ 109,00	€ 218,00
Gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 205,00	€ 410,00
Gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 177,00	€ 354,00
Uurtarief na 3 maanden € 11,50		

Per 1 januari 2023 gewijzigd:

	Licht beperkt tot matig beperkt*	Zwaar beperkt*
Alleenstaande	€ 78,00	€ 155,00
Tweepersoonshuishouden	€ 103,00	€ 205,00
Gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 193,00	€ 387,00
Gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 167,00	€ 334,00
Uurtarief na 3 maanden € 11,-		

Per 1 januari 2021 gewijzigd:

	Licht beperkt tot matig beperkt	Zwaar beperkt
alleenstaande	€ 74,00	€ 147,00
Tweepersoonshuishouden	€ 98,00	€ 195,00
gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 184,00	€ 367,00
gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 159,00	€ 318,00
Uurtarief na 3 maanden € 10,-		

Per 1 januari 2018 gewijzigd:

	Licht beperkt tot matig beperkt	Zwaar beperkt
alleenstaande	€ 69,00	€ 137,00
Tweepersoonshuishouden	€ 91,00	€ 181,00
gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 171,00	€ 342,00
gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 148,00	€ 295,00
Uurtarief na 3 maanden € 9,50		

Per 1 januari 2014 gewijzigd:

	Licht beperkt tot matig beperkt	Zwaar beperkt
alleenstaande	€ 65,00	€ 130,00
Tweepersoonshuishouden	€ 86,00	€ 172,00
gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 162,00	€ 324,00
gezin met inwonende kinderen 5 jaar of ouder	€ 140,00	€ 280,00

Per 1 januari 2012 gewijzigd:

	licht tot matig beperkt	zwaar beperkt
alleenstaande	€ 63,00	€ 126,00
Tweepersoonshuishouden	€ 84,00	€ 168,00
gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 157,50	€ 315,00
gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 136,50	€ 273,00

Vanaf 1 juli 2009 gelden de volgende bedragen:

- tegen gewijzigde voorwaarden
- voor gewijzigde termijnen.

	licht tot matig beperkt	zwaar beperkt
alleenstaande	€ 60,00	€ 120,00
Tweepersoonshuishouden	€ 80,00	€ 160,00
gezin met inwonende kinderen jonger dan 5 jaar	€ 150,00	€ 300,00
gezin met inwonende kinderen van 5 jaar of ouder	€ 130,00	€ 260,00

Vanaf 1 oktober 2007 tot 1 juli 2009 gelden de volgende bedragen:

	Categorie 1: Benadeelde is niet in staat tot enige vorm van huishoudelijk werk	Categorie 2: Overige situaties
Zonder inwonende kind(eren)	€ 118 per week	€ 84 per week
Met inwonende kind(eren)	€ 176 per week	€ 101 per week

Vanaf 1 november 2004 tot 1 oktober 2007 gelden de volgende bedragen:

	Categorie 1: Benadeelde is niet in staat tot enige vorm van huishoudelijk werk	Categorie 2: Overige situaties
Zonder inwonende kind(eren)	€ 112 per week	€ 80 per week
Met inwonende kind(eren)	€ 168 per week	€ 96 per week

De Letselschade Richtlijn Zelfwerkzaamheid

Wijzigingen:

De wijzigingen van deze richtlijn, zijn:

2015	Per 1 januari 2015 is de tekst van de richtlijn aangepast ter bevordering van de leesbaarheid; deze wijzigingen zijn niet inhoudelijk van aard.
2021	Per 1 januari 2021 heeft een kleine tekstuele correctie plaatsgevonden in punt 2 van de vaststelling van de schadevergoeding. De opmerking “zonder sterftekanscorrectie” is nl. niet correct. Net zoals dat voor andere schadeposten geldt, dient ook het verlies van zelfwerkzaamheid gekapitaliseerd te worden waarbij rekening wordt gehouden met een sterftekanscorrectie. De misvatting wordt veroorzaakt door het feit dat er een “eindleeftijd” wordt gehanteerd van 70 jaar. Dit impliceert dat er sprake zou zijn van een statistische eindleeftijd. Als dit inderdaad een statistische eindleeftijd zou betreffen op basis van de levensverwachting, dient er niet nogmaals met een sterftekanscorrectie rekening te worden gehouden. In dat geval zou twee keer met de kans op overlijden rekening worden gehouden. De eindleeftijd zoals bedoeld in de richtlijn betreft echter de leeftijd waarop iemand nog fysiek in staat wordt geacht deze werkzaamheden zelf te verrichten. Deze schade moet derhalve ook gecorrigeerd worden met een sterftekans, want die kans blijft aanwezig.
2023	Per 1 januari 2023 is verduidelijkt dat bij de vaststelling van de schadevergoeding rekening moet worden gehouden met de mate waarin de benadeelde vóór het ongeval een aandeel had in de onderhoudswerkzaamheden. Het aandeel vóór ongeval wordt uitgedrukt in een vast percentage. Onder punt 3 is ter verduidelijking een formule opgenomen.

Indexatie

Jaarlijks wordt op basis van het loonindexcijfer van het CBS (peildatum 1 januari) bekeken of aanpassing van de normbedragen noodzakelijk is. De bedragen worden verhoogd indien de lonen zijn gestegen met minimaal 5% ten opzichte van de datum van laatste wijziging van de normbedragen.

2014	Per 1 januari 2014 zijn de bedragen gewijzigd.
2018	Per 1 januari 2018 zijn de bedragen gewijzigd.
2021	Per 1 januari 2021 zijn de bedragen gewijzigd.
2023	Per 1 januari 2023 zijn de bedragen gewijzigd.
2024	Per 1 januari 2024 zijn de bedragen gewijzigd.
2025	Per 1 januari 2025 zijn de bedragen gewijzigd.

Historisch overzicht normbedragen

Categorie	Normbedrag schadevergoeding (per jaar)						
	vanaf 15-09-2006	vanaf 01-01-2010	vanaf 01-01-2014	Vanaf 01-01-2018	Vanaf 01-01-2021	Vanaf 01-01-2023	Vanaf 01-01-2024
Eigen woning met tuin - alle onderhoud	€ 1000	€ 1080	€ 1.140	€ 1.197	€ 1.287	€ 1.354	€ 1.436
Eigen woning met tuin - weinig onderhoud	€ 500	€ 540	€ 570	€ 599	€ 643	€ 677	€ 718
Eigen woning zonder tuin - alle onderhoud	€ 650	€ 702	€ 741	€ 778	€ 836	€ 880	€ 934
Eigen woning zonder tuin - weinig onderhoud	€ 250	€ 270	€ 285	€ 299	€ 322	€ 338	€ 359
Huurwoning met tuin - alle onderhoud	€ 500	€ 540	€ 570	€ 599	€ 643	€ 677	€ 718
Huurwoning met tuin – weinig onderhoud	€ 250	€ 270	€ 285	€ 299	€ 322	€ 338	€ 359
Huurwoning zonder tuin - alle onderhoud	€ 325	€ 351	€ 371	€ 390	€ 419	€ 441	€ 467
Huurwoning zonder tuin - weinig onderhoud	€ 125	€ 135	€ 143	€ 150	€ 161	€ 170	€ 180

De normbedragen zijn gebaseerd op technische rekenvoorbeelden voor schilderwerk en tuinonderhoud, waarbij is uitgegaan van een twee-onder-een-kap woning of hoekwoning.

Daarnaast wordt onderscheid gemaakt in de kosten van onderhoud voor een viertal woningtypen:

Woningtype	Omrekenfactor t.a.v. de bedragen in de schadevergoedingstabel
Vrijstaande woning	1,3
Twee onder een kap en hoekwoning	1,0
Rijtjeshuis	0,8
Flat en appartement	0,7

De Letselschade Richtlijn Licht Letsel (schadeafwikkeling en smartengeld)

Wijzigingen:

De wijzigingen van deze richtlijn, zijn:

2013	Per 1 januari 2013 zijn de bedragen in de richtlijn ongewijzigd gebleven ten opzichte van 2011 en 2012
2014	Per 1 januari 2014 heeft De Letselschade Raad nieuwe normbedragen vastgesteld.
2015	Per 1 januari 2015 is de tekst van de richtlijn hier en daar aangepast ter bevordering van de leesbaarheid; de inhoud is niet gewijzigd.
2016/2017/2018	Per 1 januari 2016, 2017 en 2018 is de Richtlijn niet gewijzigd.
2018	Per 1 januari 2018 is de tekst van de richtlijn hier en daar aangepast ter bevordering van de leesbaarheid; de inhoud is niet gewijzigd.

Indexatie

Jaarlijks wordt op basis van het consumentenprijsindexcijfer (CPI) van het CBS (peildatum 1 januari) bekeken of aanpassing van de normbedragen noodzakelijk is. De bedragen worden verhoogd indien de CPI is gestegen met minimaal 5% ten opzichte van de datum van laatste wijziging van de normbedragen.

Elke vijf jaar wordt met behulp van de bundel 'Smartengeld' van de ANWB bekeken of de bedragen per categorie aansluiten bij de door de rechter toegekende bedragen of dat aanpassing noodzakelijk is.

De normbedragen worden afgerond op € 25,-.

2019	Op 1 januari 2019 was een indexatie (sinds 2013) noodzakelijk.
2019	In 2019 heeft bij het verschijnen van de nieuwe bundel 'Smartengeld' door de Werkgroep Normering een evaluatie plaatsgevonden. Daaruit kwam naar voren dat er, naast de prijscompensatie, geen trend is waar te nemen die een extra verhoging van de normbedragen rechtvaardigt
2022	Per 1 januari 2022 zijn de bedragen gewijzigd.
2023	Per 1 januari 2023 zijn de bedragen gewijzigd.
2024	Sinds 1 januari 2023 was de CPI op 1 januari 2024 in totaal met 4,0% zijn gestegen (voorlopig CPI-cijfer over 2023). Dit is lager dan de voorwaarde van 5%. Daarom heeft op 1 januari 2024 geen indexatie plaatsgevonden.
2024	Normbedragen gelden tot en met 2024. Als voorwaarde geldt dat elke vijf jaar met behulp van de bundel 'Smartengeld' van de ANWB bekeken wordt of de bedragen per categorie aansluiten bij de door de rechter toegekende bedragen of dat aanpassing noodzakelijk is. In 2024 heeft bij het verschijnen van de nieuwe bundel door de Permanente Commissie Normering een evaluatie plaatsgevonden. Uit deze evaluatie is naar voren gekomen dat er, naast de reguliere prijscompensatie, geen trend is waar te nemen die een extra verhoging

	van de normbedragen rechtvaardigt. De volgende evaluatie zal in 2029 plaatsvinden.
2025	Op 1 januari 2025 zijn de normbedragen voor het laatst verhoogd met het CPI-cijfer voor 2023 en een voorlopig CPI-cijfer voor 2024 van 3,3%. Aangezien het definitieve CPI-cijfer voor 2024 eveneens 3,3% bedraagt, is een correctie achteraf niet nodig.

Historisch overzicht normbedragen

Per 1 januari 2023 zijn de bedragen gewijzigd:

- Tot € 1.025,--** bij oppervlakkig en beperkt letsel met een herstelperiode van ongeveer twee maanden. Hierbij is onder meer te denken aan schaafwonden, kneuzingen, brandwonden van de eerste graad en beperkte, niet-ontsierende littekens.
- Van € 675,-- tot € 2.025,--** bij letsel waarvoor korte medische en/of therapeutische behandeling heeft plaatsgevonden en waarbij sprake is van een herstelperiode van twee tot vier maanden. Hierbij is onder meer te denken aan (lichte) hersenschudding of whiplash met restloos herstel, forse verzwikking of verstuiking, een gebroken rib en enkele dagen arbeidsongeschiktheid.
- Van € 1.350,-- tot € 2.500,--** bij letsel met een wat langere herstelperiode van ongeveer vier tot zes maanden, maar met een uiteindelijk restloos herstel (op eventueel wat beperkte, niet-ontsierende littekens na), waarvoor medische en/of therapeutische behandeling heeft plaatsgevonden. Hierbij is onder meer te denken aan gevallen van korte ziekenhuisopname, bij 'eenvoudige' botbreuken, wanneer sprake is van een aantal weken tot enkele maanden arbeidsongeschiktheid en tijdelijke hulpbehoefendheid.

(Onder arbeidsongeschikt wordt tevens verstaan het niet of niet volledig kunnen uitvoeren van taken, bijvoorbeeld in de huishouding.)

Per 1 januari 2022 zijn de bedragen gewijzigd:

- Tot € 925.
- Van € 625 tot € 1.850
- Van € 1.225 tot € 2.275

Per 1 januari 2019 zijn de bedragen gewijzigd:

- a. Tot € 875
- b. Van € 575 tot € 1.725
- c. Van € 1.150 tot € 2.125

(In 2013 zijn de bedragen herzien in verband met het verschijnen van de 18^e druk van het ANWB Smartengeldboek in 2012).

- a. Tot € 825
- b. Van € 550 tot € 1.650
- c. Van € 1.100 tot € 2.025

Normbedragen tot en met 2013 (Opmerking: de factoren en bedragen zijn ontleend aan de uitspraken, gepubliceerd in de bundel 'Smartengeld' van de ANWB, Den Haag, 17^e druk, 2009).

- a. Tot € 750
- b. Van € 500 tot € 1.500
- c. Van € 1.000 tot € 1.850

De Letselschade Richtlijn Kilometervergoeding

Wijzigingen:

De wijzigingen van deze richtlijn, zijn:

2000	De richtlijn is voor het eerst gewijzigd op 1 maart 2000.
2009	Per 1 januari 2009 is de zesde gewijzigde richtlijn van kracht geworden. Per 1 januari 2009 zijn de richtlijnen inzake kilometervergoeding en ziekenhuisdaggeldvergoeding losgekoppeld.
2015	Per 1 januari 2015 is de tekst van de richtlijn aangepast ter bevordering van de leesbaarheid; deze wijzigingen zijn niet inhoudelijk van aard.

Indexatie

Indexatie van deze Richtlijn gebeurt op basis van gegevens en berekeningen afkomstig van de ANWB.

Ingeval de indexcijfers van de ANWB-tabellen (peildatum 1 januari van elk kalenderjaar) hiertoe aanleiding geven, wordt het normbedrag aangepast. Het normbedrag wordt verhoogd indien de variabele kosten met minimaal 6,25% zijn gestegen sinds de laatste wijziging van het normbedrag.

Sinds 2008 zijn de brandstofkosten significant gestegen, terwijl andere kosten zijn gedaald, zoals die van het benodigde onderhoud. Hierdoor bleef de totale stijging van de autokosten lange tijd beneden de 6,25%, voorwaarde voor wijziging van het normbedrag.

2014	Met ingang van 2014 is het normbedrag flink gestegen. Belangrijkste oorzaak is dat de ANWB in 2014 is overgestapt van het gemiddelde normverbruik aan brandstof zoals opgegeven door de fabrikant naar het geschatte brandstofverbruik in de praktijk. In de afgelopen jaren is het verschil tussen het normverbruik en het daadwerkelijk verbruik flink toegenomen; het normbedrag kwam hierdoor steeds verder van de werkelijkheid af te staan. De ANWB bepaalt het praktijkverbruik op basis van het bij de prijsklasse behorende gemiddelde normverbruik, gecorrigeerd met een door TNO en Travelcard ontwikkelde factor. Deze factor is afgeleid na analyse van een grote hoeveelheid data over werkelijk getankte liters brandstof en werkelijk gereden kilometers.
2014	Per 1 januari 2014 wijzigde het normbedrag per gereden kilometer met een personenauto: het normbedrag was € 0,29.
2017	Eind 2016 werd reeds aangekondigd dat, indien de variabele kosten over 2016 met meer dan 6,25% zouden zijn gedaald ten opzichte van de vorige wijziging, voor 2017 het normbedrag naar beneden zou worden bijgesteld. Dit was toen inderdaad het geval.
2022	Per 1 januari 2022 is het normbedrag gewijzigd
2023	Op 1 januari 2023 is het normbedrag gewijzigd.
2024	Uit de opgave van de ANWB (cijfers tot 1 november 2023) blijkt dat het indexcijfer van de variabele autokosten in 2023 is gedaald naar 129 (134 in 2022). Een daling van -3,7%. Dit is lager dan de voorwaarde van 6,25%. Daarom heeft op 1 januari 2024 geen indexatie plaatsgevonden.
2025	Uit de opgave van de ANWB (cijfers tot 1 november 2024) blijkt dat het indexcijfer van de variabele autokosten in 2024 is gestegen naar 130 (129 in 2023). Ten opzichte van het indexcijfer van 2022 (134) betreft dit een daling van -3,0%. Dit is lager dan de voorwaarde van 6,25%. Daarom zal op 1 januari 2025 geen indexatie noodzakelijk zijn.

Historisch overzicht normbedragen

Ingangs-/wijzigingsdatum	Normbedrag Kilometervergoeding
1 januari 2023	€ 0,33
1 januari 2022	€ 0,30
1 januari 2017	€ 0,26
1 januari 2014	€ 0,29
1 januari 2008	€ 0,24
1 januari 2006	€ 0,22
1 januari 2005	€ 0,21
1 januari 2002	€ 0,20
1 maart 2000	fl. 0,40